

*Макаренко Олександр Михайлович,
к. держ. упр., доц., доцент кафедри політології та філософії,
ХарPI НАДУ, м. Харків
ORCID 0000-0002-6397-1539*

УДК 351:342:321(477)

doi 10.34213/db.19.02.03

ІДЕОЛОГІЯ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ, ІДЕНТИФІКАЦІЇ ТА МОБІЛІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

З'ясовано характерні ознаки сучасної ситуації в ідеологічній сфері нашої країни. Зроблено висновок про кризовий стан у забезпеченні ідеологічного підґрунтя процесу українського державотворення. Проаналізовано передумови та причини такого стану в зазначеній сфері. Окреслено вимоги до національної суспільно-державної ідеології Української держави в умовах глобалізації. Розглянуто підходи до розв'язання проблеми консолідації українського суспільства і інтеграції країни. На основі аналізу та врахування згаданих підходів визначено шляхи досягнення консолідації, самоідентифікації, мобілізації українського суспільства та інтеграції країни.

Ключові слова: державотворення; ідеологія державотворення; національна суспільно-державна ідеологія.

Постановка проблеми. Розбудова й успішний розвиток Української держави залежать, перш за все, від усвідомлення політико-управлінською елітою важливості ідеологічних засад державотворення і сформованості відповідних світоглядно-ціннісних орієнтацій українського суспільства. У сучасних умовах військової й гібридної агресії по відношенню до України саме формування загальносуспільної ідеології і з'ясування базових цінностей має стати необхідним підґрунтям консолідації українського суспільства й інтеграції держави. Саме ідеологія володіє потужними інструментами для консолідації й мобілізації, актуалізації цілей та завдань національного суспільного розвитку.

Проблеми інтеграції сучасної держави та консолідації суспільства ускладнюють процеси глобалізації, які не лише розмивають національний суверенітет, але й сприяють появі на авансцені політики нових політичних акторів з чималим потенціалом агресивності.

Розв'язання проблем консолідації суспільства та інтеграції країни потребує формування й артикуляції певних орієнтирів, що відповідали б

ціннісним орієнтаціям населення України, потребі задоволення загальнонаціональних інтересів. Тобто наша країна може вистояти і досягти успіхів у своєму економічному, політичному, соціальному й гуманітарному розвитку лише за умови розробки й імплементації власної національної суспільно-державної ідеології, заснованої на цінностях, що поділяються більшістю громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема ідеологічного забезпечення процесу державотворення знаходить своє відображення у дослідженнях з політології, соціології, психології, державного й публічного управління та представників інших галузей науки. Питання політичних цінностей, механізмів функціонування політичної свідомості досліджували Г. Алмонд, С. Верба, Р. Дарендорф, Е. Дюркгейм, О. Конт, Г. Маркузе, Ю. Габермас, К. Гаджиєв, О. Шестопап та ін. Проблеми формування національної ідеї, націєтворення, патріотичності розглядали такі вітчизняні вчені, як А. Багінський, М. Єнін, В. Зінченко, А. Карась, В. Кафарський, А. Колодій, І. Кресіна, Р. Ляшенко, Р. Піч, М. Попович, В. Ребало, Ю. Римаренко, Ф. Рудич, С. Телешун та ін. До даної проблематики звертались В.-Ю. Данилів, П. Гай-Нижник, О. Шморгун, Е. Сікора, А. Окара, Т. Метельова, М. Плешко, О. Шевченко та ін.

Незважаючи на розробленість даної тематики, потребує подальшого дослідження проблема шляхів забезпечення консолідації українського суспільства та інтеграції країни.

Метою статті є з'ясування причин кризової ситуації в ідеологічній сфері України та визначення шляхів досягнення консолідації, самоідентифікації, мобілізації українського суспільства та інтеграції країни.

Виклад основного матеріалу. Основними вимогами до ідеології національної держави є її життєздатність, наявність зв'язку з національними цінностями, з історією, психологією і світоглядом нації. Вона має формулювати для нації уявлення про напрям поступу, формувати спільні принципи існування нації та держави, визначати відповідний напрям реалізації державної політики.

Для української нації це має звучати як відповідь на запитання: хто ми і звідки, навіщо ми, куди йдемо? Знаходження відповідей дозволить сформулювати конкретний образ найближчого й віддаленого майбутнього – не тільки бажаного, але й практично здійсненого.

Національна суспільно-державна ідеологія пов'язана із легітимацією в суспільстві національної державної влади. Ідеї, що знаходять підтримку в суспільстві, можуть бути використані для посилення влади, і, відповідно, збільшення ефективності її діяльності, уможливлення суспільних та державних перетворень. Ідеологія формулює принципи, на яких побудована держава і які об'єднують суспільство, цілі, яких заплановано досягти, а також визначає відповідні засоби. Таким чином, ідеологія виступає потужним об'єднуючим інструментом, без якого суспільство втрачає свою монолітність.

Національна суспільно-державна ідеологія потрібна не тільки державі, але й громадянам. Ідеологія є не просто сукупністю певних ідей, це система поглядів на світ, суспільство, державу й людину, система, що визначає ті чи інші ціннісні орієнтації і лінію поведінки. Її відсутність веде до дезорієнтації людини в суспільстві, внаслідок чого соціальна реальність втрачає сенс, а майбутнє залишається невизначеним.

Тобто, ідеологія є рушійною силою суспільного розвитку і виступає як засіб політичної мобілізації суспільства, національної ідентифікації і консолідації. У цьому її ключовий прикладний аспект.

Для сучасної України в умовах глобалізації обов'язковою умовою її суспільно-державної ідеології є зорієнтованість на майбутнє країни. Вона також має враховувати тенденції загальносвітових суспільних процесів, відображати концепцію розвитку на наступні десятиліття і уособлювати суспільні уявлення про майбутню “ідеальну державу Україну”, її місце в майбутньому світі. У той же час ця ідеологія мусить відповідати на сьогоднішні як внутрішні, так і зовнішні виклики й загрози нашій країні, а також бути здатною до консолідації різних соціальних спільнот українського суспільства.

Аналіз сучасної ситуації (в тому числі електоральних уподобань під час

президентських і парламентських виборів) дозволяє констатувати, що навіть після п'яти років триваючої агресії проти нашої країни ще не можна говорити про консолідацію українського соціуму, усвідомлення переважною його більшістю національних інтересів і мобілізацію у сприянні їх реалізації.

Тому доцільно з'ясувати причини такого стану суспільства і визначити шляхи досягнення його соціально-гуманітарної інтеграції, самоідентифікації та суспільної мобілізації.

Сучасна ситуація у сфері ідеологічного забезпечення процесів державотворення України надзвичайно складна й суперечлива. Вона характеризується несформованістю науково-історичного “фундаменту” у вигляді стрункої концепції української історії як основи для маркерів ідентифікації суспільства; наявністю в суспільстві різних, часто різноспрямованих, непримиренних і деструктивних колективних ідентичностей; відсутністю чіткого образу майбутнього нашої країни і, відповідно, відсутністю розуміння цілей, концепції і стратегії подальшого розвитку тощо. А найголовніше – формальністю дій, фактично – відстороненням держави від цієї діяльності.

Пояснити таку ситуацію можна, по-перше, наслідком історичних процесів, що проходили на українських землях і безпосереднім учасником яких було їх населення; по-друге, неодноразовою протягом історії втратою з різних причин української національної еліти; по-третє неспроможністю національної історичної науки за період незалежності сформуванню цілісного системного бачення української історії і популяризувати (імплементувати) його в масовій свідомості; по-четверте, політикою національної влади протягом періоду незалежності, яка призвела до соціальних потрясінь та поглибила суспільну диференціацію; по-п'яте, здійсненням щодо України гібридної агресії з боку Російської Федерації й т. ін.

Результатом згаданих чинників і є сьогоднішня криза українського суспільства. Ця криза виявляється у значних за своєю потужністю різноспрямованих ідеологічних векторах, які впливають на процеси

ідентифікації й консолідації українського соціуму як ззовні, так і зсередини.

Із набуттям незалежності Україна опинилася перед необхідністю розбудови власної національної ідентичності на тлі розмаїття “старих” ідентичностей, що склалися в українському суспільстві ще за радянську добу. З одного боку, крах СРСР і проголошення незалежності ініціювали процеси трансформації суспільства, що, у свою чергу, детермінувало зміни матриці цінностей та суспільних норм. Плюралізм культурного життя та вільний вибір його форм нерідко змінює становище індивіда в суспільстві як елемента цілісної системи і призводить до його культурної дезінтеграції, ідентифікаційної невизначеності. Це зумовлює, по-перше, руйнування соціальної структури, процеси поляризації, зубожіння та декласування значної частини населення; призводить до втрати життєвих ідеалів, зміни цінностей і норм; по-друге, обумовлює переважання в структурі соціуму маргінальних сегментів.

У пострадянському суспільстві виник запит на нову суспільно-державну ідеологію, яка б відображала нові умови існування населення та держави. Але задоволений цей запит не був: на заваді формуванню нової національної суспільно-державної ідеології стала теза про деідеологізацію як ознаку демократичного суспільства. Тобто, був створений ідеологічний вакуум, який почав заповнюватись ідеологіями діаметрально протилежних орієнтацій, які досить часто не відповідали суспільним потребам і мали деструктивний характер щодо України як суверенної держави. Таким чином відбувалась дезорієнтація вітчизняного соціуму в часі і просторі [8].

До того ж, постконфліктні та поставторитарні держави (до яких належить й Україна), крім організаційної й ресурсної слабкості, демонструють, як зазначає А. Багінський, ідеологічні труднощі, що виявляється в поверненні до радикальних націоналістичних політичних поглядів, зокрема серед партій, що беруть активну участь у політиці. Підвищення легітимності державних інститутів, а з іншої сторони, забезпечення громадянських прав і свобод часто може виступати дилемою для розбудови миру. Навіть найбільш розвинуті

суспільства не позбавлені конфліктогенності, тому завданням держави стає мобілізація ресурсів для подолання соціальних конфліктів всередині неї [1].

Додатковим фактором, що посилював дезорієнтацію українського соціуму, було одночасне існування в суспільному просторі і масовій свідомості декількох (радянського, українського патріотичного, російського “імперського” та ін.) концептів сприйняття української історії.

Це слугує підґрунтям для дезінтеграції національного суспільства і використовується РФ в соціальних технологіях гібридної війни проти України. Зусилля російської історіографії спрямовуються на виправдання імперської політики Росії, обґрунтування її права як на українську історичну спадщину, так і на саму Україну [7]. Наша держава почала відчувати активний вплив зовнішньополітичних акторів, які, прагнучи зробити Україну складовою власного геополітичного ареалу, намагались нав'язати свої проекти ідентичності. РФ продовжує активно нав'язувати Україні її належність до “триєдиного союзу слов'янських народів”, до “русского мира” та неприпустимість будь-якої інтеграції до західної цивілізації [3]. Україна стала жертвою використання ідеології “русского мира”, в якій історична пам'ять як її головне знаряддя виконувала завдання деконструкції української національної ідентичності соціальних спільнот цілих регіонів. Масова свідомість за відсутності чітких ідентифікаційних маркерів виявилася неспроможною справитися з інформаційною інтервенцією.

До того ж, історичний досвід окремих територій України, що перебували в складі різних держав (із західною та східною державницькими традиціями), створив у цих регіонах різні політичні культури та ідентичності.

Дослідник С. Кульчицький вказує, що в Україні внаслідок тривалого перебування в радянській імперії сформувалися чотири різні за мовою і ментальністю громади: україномовні українці, російськомовні українці, українські росіяни і “всі інші” [4, с. 23]. Розрахунок російських апологетів “русского мира” спрямовувався на те, щоб завоювати прихильність українських росіян і російськомовних українців, які разом становлять майже половину

населення (за критерієм поширеності російської мови) [3].

Дезінтеграції українського суспільства посилювалась через існування взаємної недовіри між владою і громадянами. Недовіра населення до влади є наслідком негативного історичного досвіду державотворчих змагань українського народу, результатом впливу особливостей у взаємовідносинах між владарюючою елітою та підвладним населенням тих держав, до складу яких у різні часи входили українські землі, проявом слабкої залученості населення до процесів здійснення влади, а також несформованістю механізмів громадського контролю за владою [6].

Відсутністю довіри до владних інституцій зумовлюється радикальність, безкомпромісність дій та засобів активістів Майдану під час революційних подій листопада 2013 р. – лютого 2014 р. У свою чергу, наслідком, у тому числі, недовіри до влади (хоча вже й новообраної) є сучасна внутрішньо- та зовнішньополітична криза на території Донецької та Луганської областей.

Таким чином, згадані процеси і події спричинили різкі зміни матриці українських колективних ідентичностей і критично актуалізували необхідність формування національної суспільно-державної ідеології. Тобто, Україна як суверенна держава повинна мати власну систему світогляду, ідеологічну доктрину для визначення комплексу економічних, політичних, правових і культурних цінностей, ідей і цілей, представлення перспектив розвитку суспільства, а також визначити шляхи її реалізації.

А. Багінський, розглядаючи суспільну дезінтеграцію, наголошує на необхідності подолання поляризації та конфліктних етосів. Суспільна консолідація і досягнення миру в Україні, на його погляд, залежать від злагодженості зусиль громадськості, а також продуманих інтервенцій держави для забезпечення миру, зокрема в межах демобілізації, демілітаризації та реінтеграції [1].

Основними заходами для досягнення примирення потенційно він вважає забезпечення правди щодо подій попередніх років, що буде розповсюджена у всьому суспільстві, справедливе правосуддя, ефективна система репарацій

жертвам конфлікту та інституційні реформи. Дискурс правди як альтернатива гібридним та націоналістичним дискурсам слугуватиме основою мирного співіснування. Подолання наслідків конфлікту не буде можливим без взаємодії держави та громадськості у виробленні єдиних концепцій щодо минулого та майбутнього України.

На переконання М. Єніна, певний об'єднавчий та мобілізаційний потенціал для національної спільноти та її молодого покоління може мати модель громадянського патріотизму (“конституційного патріотизму” в термінології Ю. Габермаса), основоположною умовою формування якого є наявність високої політико-правової культури, домінування державних політико-культурних цінностей над етнокультурними і етноконфесійними, створення в суспільстві через механізми державної політики передумов патріотичного відношення до своєї країни [2].

Зокрема, він стверджує, що “характеристиками, які визначають суб'єктивне ставлення української молоді до своєї країни та цінностей патріотизму, є: моральна та професійна легітимність політичного класу; створення державою гідних умов життя громадян; соціальна, економічна, правова, політична захищеність державою; гарантії стабільного всебічного розвитку індивідів; тотожність ідеалів і мети існування у держави та її громадян; децентралізація влади” [2].

Найголовнішими, на думку О. Кривицької, є виховання національних почуттів (за допомогою міфів, символів, свят, історичної освіти); формування єдиного культурного простору, розвиток спільної для всіх громадян соціетальної культури; розв'язання проблем етнонаціональних меншин – як для задоволення їхніх прав та інтересів, так і заради підвищення їхньої лояльності та патріотизму щодо держави і суспільства в цілому.

Фундаментом такої стратегії є заохочення культурної багатоманітності, стійкого інтересу до різних світоглядних і ціннісних систем. Надзвичайно важливим для суспільства є конструювання цивілізаційної ідентичності на основі принципів ненасильства, толерантності, поваги до інакшості [3].

З огляду на зазначене, доцільною також виглядає ідея Р. Ляшенко про необхідність використання солідаризму в якості стратегії виходу з кризи й подальшого розвитку України як правової та соборної держави. Солідаризм, заснований на уявленнях про загальну соціальну суб'єктність, стає ідеологією самоорганізації та саморозвитку амбітного суспільства [5].

Тому погодження та солідаризація інтересів і цінностей усіх учасників суспільних відносин є ключовим у питаннях державотворення.

Солідаризм проголошує первинним і визначальним фактором життя будь-якого суспільства солідарність його членів. До того ж він є своєрідною стратегією мобілізації соціуму в період глибоких криз або загроз і різко підвищує мобілізаційні можливості соціуму за рахунок синергетичного ефекту від усвідомлення різними соціальними групами спільності інтересів і здійснення ними погоджених дій [9, с. 436].

Отже, в умовах, коли поступово формується політична нація, а сам процес державотворення постійно стикається з проблемами ідейно-ціннісної дезорієнтованості суспільства й конфліктогенними ментально-культурними чинниками, потрібна загальнонаціональна ідеологія, яка була б здатна консолідувати громадськість, активізувати інтелект, волю й сили соціуму для виведення країни зі стану затяжної кризи. Вона мусить об'єднати різні політичні й суспільні групи на основі фундаментально значущих цінностей.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок.

Таким чином, формуючи національну суспільно-державну ідеологію в сучасних українських умовах, треба виходити зі стратегічного бачення майбутньої Української держави, спроможності відповідати на виклики та загрози, а також здатності до консолідації українського суспільства. Згадана ідеологія на системній основі має стати підґрунтям державної політики, починаючи з освітньої і закінчуючи політикою у сфері інформації.

Безпосередніми шляхами досягнення консолідації, самоідентифікації, мобілізації українського суспільства та інтеграції країни слід вважати:

– використання солідаризму в якості стратегії виходу з кризи й

подальшого розвитку України як правової та соборної держави;

– дискурс правди як основа мирного співіснування;

– формування цілісного системного бачення української історії, його популяризацію в масовій свідомості;

– взаємодію держави й громадськості у виробленні єдиних концепцій пам'яті, а також спільного майбутнього;

– пошук і популяризацію об'єднуючих цінностей у режимі постійного і реального діалогу з суспільством, у тому числі проведення масштабних загальнонаціональних дискусій з найактуальніших проблем суспільного розвитку;

– виховання національних почуттів (за допомогою міфів, символів, свят, історичної освіти); формування єдиного культурного простору, розвиток спільної для всіх громадян соціетальної культури; розв'язання проблем етнонаціональних меншин;

– розробку та реалізацію міжрегіональних гуманітарних програм з метою нарощування комунікативного потенціалу української нації;

– забезпечення незворотності демократичного вибору нашої країни, збереження принципу культурного різноманіття, концентрацію сил і ресурсів на пріоритетних напрямках суспільного розвитку, підвищенні політико-правової культури, домінуванні державних політико-культурних цінностей над етнокультурними й етноконфесійними, продукування високої сучасної культури в усіх її проявах;

– створення державою гідних умов життя громадян, їх соціальну, економічну, правову, політичну захищеність державою;

– сприйняття й реалізацію сучасною українською політичною нацією та, перш за все, її елітою інноваційних напрямів розвитку.

Список використаних джерел

1. Багінський А. Мобілізація громадянського суспільства у конфлікті на сході України: ідеологічні обмеження та ресурси розбудови миру. *Ідеологія і політика. Foundation for Good Politics*. 2018. № 2 (10). С. 94–126. URL: https://ideopol.org/wp-content/uploads/2019/01/_2.%204.%202018.%20UKR.%20Baginskyi.pdf (дата звернення: 12.09.2019).

2. Єнін М. Ідеологічні форми та ціннісні модифікації патріотизму української молоді (на

основі аналізу модернованих групових дискусій). *Ідеологія і політика. Foundation for Good Politics*. 2018. № 2 (10). С. 61–93. URL: https://ideopol.org/wp-content/uploads/2019/01/_2.%203.%202018.%20UKR.%20Yenin.pdf (дата звернення: 12.09.2019).

3. Кривицька О. В. Криза інтеграції у контексті перспективи консолідації українського суспільства. *Наукові записки*. 2017. Вип. 5–6 (91–92). С. 181–200. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kryvytska_kryza.pdf (дата звернення: 12.09.2019).

4. Кульчицький С. Закономірності формування української політичної нації. *Проблеми історії України: факти, судження, пошуки*. Київ : Інститут історії України НАН України, 2015. Вип. 23. С. 22–68.

5. Ляшенко Р. Солідаризм: сутність та перспективи реалізації. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. Вип. 4. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/36.pdf> (дата звернення: 12.09.2019).

6. Макаренко О. М. Довіра як ціннісний вимір солідарного суспільства. *Державне будівництво* : електрон. наук. фахове вид. 2015. № 1. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2015-1/doc/1/03.pdf> (дата звернення: 12.09.2019).

7. Макаренко О. М. Історія державності як фактор державотворення в Україні. *Теорія та практика державного управління*. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2015. Вип. 2(49). С. 43–49.

8. Макаренко О. М. Сутність та роль державної ідеології в розбудові держави в Україні. *Актуальні проблеми державного управління* : зб. наук. праць. Харків : Вид-во ХарПІ НАДУ “Магістр”, 2013. № 1 (43). С. 268–276.

9. Шевченко О. С. Суспільна солідарність задля подолання корупції. *Реалізація державної антикорупційної політики у міжнародному вимірі* : міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 7 грудня 2018 р.). Київ : НАВС. С. 435–437.

References

1. Bahinskyi, A. (2018). Mobilizatsiia hromadianskoho suspilstva u konflikti na skhodi Ukrainy: ideolohichni obmezhenia ta resursy rozbudovy myru. *Ideology and politics. Foundation for Good Politics*, 2 (10), 94–126. URL: https://ideopol.org/wp-content/uploads/2019/01/_2.%204.%202018.%20UKR.%20Baginskyi.pdf [in Ukrainian].

2. Ienin, M. (2018). Ideolohichni formy ta tsinnisni modyfikatsii patriotyizmu ukraïnskoi molodi (na osnovi analizu moderovanykh hrupovykh dyskusii). *Ideolohiia i polityka. Foundation for Good Politics*, № 2 (10), S. 61–93. URL: https://ideopol.org/wp-content/uploads/2019/01/_2.%203.%202018.%20UKR.%20Yenin.pdf [in Ukrainian].

3. Kryvytska, O.V. (2017). Kryza intehratsii u konteksti perspektyvy konsolidatsii ukraïnskoho suspilstva. *Naukovi zapysky, issue 5–6 (91–92)*, 181–200. URL: http://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/kryvytska_kryza.pdf [in Ukrainian].

4. Kulchytskyi, S. (2015). Zakonomirnosti formuvannia ukraïnskoi politychnoi natsii. *Problemy istorii Ukrainy: fakty, sudzhennia, poshuky*. Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy, issue 23, 22–68 [in Ukrainian].

5. Liashenko, R. (2019). Solidaryzm: sutnist ta perspektyvy realizatsii. *Pidpriemnytstvo, hospodarstvo i pravo, issue 4*, 187–190. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/36.pdf> [in Ukrainian].

6. Makarenko, O.M. (2015). Dovira yak tsinnisnyi vymir solidarnoho suspilstva. *Derzhavne budivnytstvo – State Formation*, 1. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/db/2015-1/doc/1/03.pdf> [in Ukrainian].

7. Makarenko, O.M. (2015). Istoriia derzhavnosti yak faktor derzhavotvorennia v Ukraini. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*. Kharkiv: Vyd-vo KRI NAPA “Mahistr”, issue 2 (49), 43–49 [in Ukrainian].

8. Makarenko, O.M. (2013). Sutnist ta rol derzhavnoi ideolohii v rozbudovi derzhavy v Ukraini. *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia* : zb. nauk. prats. Kharkiv: Vyd-vo KRI NAPA “Mahistr”, 1 (43), 268–276 [in Ukrainian].

9. Shevchenko O.S. 2018. Suspilna solidarnist zadlia podolannia koruptsii. *Realizatsiia derzhavnoi antykoruptsiinoi polityky u mizhnarodnomu vymiri: Mizhn. nauk.-prakt. konf.* (Kyiv, 7 hrudnia 2018 r.). Kyiv: NAVS. S. 435–437 [in Ukrainian].

Makarenko O. M.,

*PhD in Public Administration, Associate Professor,
Associate Professor of Politology and Philosophy Department,
KRI NAPA, Kharkiv
ORCID 0000-0002-6397-1539*

Ideology as a way of social integration, identification and mobilization of Ukrainian society in the context of globalization

Solving the problems of social consolidation and integration of the country in the context of globalization requires the formation of a universal ideology and the elucidation of basic values. Further research needs to be done on how to ensure the consolidation of Ukrainian society and the country's integration.

The paper objective is to find out the causes of the ideological crisis and to identify ways to achieve consolidation, self-identification, mobilization of Ukrainian society and integration of the country.

The current situation in the sphere of ideological support of state formation is characterized by the lack of scientific-historical "foundation" in the form of a harmonious concept of Ukrainian history; the presence in society of different, often disparate, collective identities; lack of a clear image of the future of countries, lack of understanding of development goals and strategies. And most importantly – the formality of actions, and in fact – the removal of the state from these activities.

This can be explained by the historical processes that took place in the Ukrainian lands; the repeated loss of the national elite throughout history; the inability of national historical science in the period of independence to form and popularize in the mass consciousness a holistic systemic vision of Ukrainian history; the policy of the national authorities during the period of independence which led to the deepening of social differentiation; the implementation of hybrid aggression by the Russian Federation on Ukraine.

Ways of consolidation, Ukrainian society and integration of the country are:

- use of solidarity as a development strategy;*
- the discourse of truth as the basis of peaceful coexistence;*
- interaction of the state and the public in developing unified concepts of the past and future of Ukraine;*
- formation and popularization in the mass consciousness of a holistic systemic vision of Ukrainian history;*
- search and promotion of unifying values in the mode of continuous and real dialogue with the society;*
- formation of a unified cultural space, development of a common social culture for all citizens, solving problems of ethnic minorities;*
- ensuring the irreversibility of our country's democratic choice, concentrating on priority areas of social development, enhancing political and legal culture, primacy of state political and cultural values over ethno-cultural and ethno-confessional ones;*
- creation of decent living conditions for citizens, their social, economic, legal, political protection by the state, etc.*

Keywords: state formation; ideology of state formation; national socio-state ideology.

Надійшла до редколегії 19.12.2019 р.